

Respons

Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012

Problemstilling/spørsmål:

- Hva var tapstall og skadeomfang etter militæroffensiven?
- Hvordan er sikkerhetssituasjonen på Gazastripen etter militæroffensiven?
- Hvordan behandler Hamas kollaboratørmistenkte?
- Hvordan er tilgangen på helsetjenester?
- Hvordan er tilgangen på varer?
- Er det endringer i blokaden?
- Hvordan er Hamas' politiske status etter militæroffensiven?

Israels militæroffensiv

Israel iverksatte den 14. november 2012 en større militæroffensiv mot den Hamasstyrte Gazastripen under kodenavnet Pillar of Defence (forsvarssøyle). Operasjonen, som ble innledet etter en periode med beskytning av raketter fra palestinsk side mot Israel, varte i åtte dager, og endte med en våpenhvileavtale mellom Israel og Hamas den 21. november. Det israelske luftvåpenet åpnet offensiven med å likvidere lederen for Hamas' militære gren, Ahmed Jabari, hvoretter israelske styrker i de påfølgende dagene rammet rundt 1500 mål på Gazastripen, ifølge den israelske hærens egne opplysninger (Benari 2012).

Tapstall og skadeomfang

Helseministeriet i Gaza rapporterte 26. november at tapstallene på palestinsk side var registrert til 182 døde, hvorav 47 kvinner (WHO 2012a). FNs kontor for samordning av humanitære aktiviteter (OCHA) opererte med noe lavere tall, nemlig 165 døde som følge av israelske angrep, hvorav 99 var antatt sivile, inkludert 33 barn og 13 kvinner (OCHA 2012a). Begge kildene referer til at 1399 palestinere skal ha blitt skadet under offensiven, basert på opplysninger fra Helseministeriet i Gaza.

Respons **Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012**

OCHA skrev en Initial Rapid Assessment Report hvor det ble anslått at 14 920 mennesker, fra alle distriktene på Gazastripen, ble internt fordrevet under militæroffensjonen (OCHA 2012b). Udetonerte sprenglegemer fra militæroffensiven førte til at befolkningen i noen områder ikke våget å flytte tilbake til sine hjem umiddelbart etter våpenhvilen. Forekomst av psykisk stress og psykososiale problemer skal være spesielt hyppig registrert i det nordlige og midtre Gaza, hvor bombingene var mest omfattende. Den samme rapporten påpekte at samtlige kommuner på Gazastripen rapporterte om ødeleggelser på vann- og avløpsledninger, noe som dermed påvirket folks tilgang til vann (OCHA 2012b).

Den Gaza-baserte menneskerettighetsorganisasjonen Palestinian Centre for Human Rights rapporterte om omfattende materielle ødeleggelser som følge av de israelske angrepene i de åtte dagene offensiven varte. Ødeleggelsene rammet bolighus, offentlige bygninger, politistasjoner og infrastruktur, og dessuten flere medieinstitusjoner, moskeer, skoler og helseinstitusjoner (PCHR 2012). OCHA har gjort et foreløpig anslag på at rundt 450 hus var blitt totalt eller svært ødelagt (OCHA 2012a).

Sikkerhetssituasjonen

Sikkerhetssituasjonen mellom Israel og Hamas i ukene før den siste militæroffensiven var preget av hyppige voldsepisoder, med palestinske raketter som ble avfyrt mot Israel, og stadige israelske militæraksjoner inn på palestinsk område. Det israelske utenriksdepartementet har publisert statistikk over palestinsk rakettbeskytning mot Israel hvor det fremgår at palestinske grupper skal ha skutt 787 raketter fra Gaza mot Israel i 2012 fram til Operasjon forsvarssøyle (israelsk UD 2012). Våpenhvilen som ble inngått 21. november syntes å holde til en viss grad pr. medio desember. Israel har ikke publisert statistikk på palestinske raketter etter våpenhvilen.

Det meldes at Hamas har lagt et sterkt press på andre, radikale grupperinger i Gaza som kan tenkes å ville bryte våpenhvilen. Professor Mkhaimar Abusada ved Azhar University i Gaza forklarte at Hamas-myndigheten har plassert ut eget politi langs grensen for å påse at våpenhvilen ikke brytes fra palestinsk side (telefonintervju 18. desember 2012). Abusada understreket at radikale grupper som Islamic Jihad, Popular Resistance Committees og Folkefronten for frigjøring av Palestina alle har respektert våpenhvilen, selv om de ikke er en formell part i den. Det finnes videre mer ytterliggående salafi-jihadister som tidligere har hatt noe militær aktivitet mot Israel, men ifølge Abusada har heller ikke disse vært aktive etter våpenhvilen. Det synes dermed som situasjonen i Gaza har stabilisert seg noe. Imidlertid melder palestinske menneskerettighetsorganisasjoner om stadige, mindre israelske militæroperasjoner. Palestinian Centre for Human Rights (PCHR) meldte i sine ukesrapporter for desember om flere episoder der sivile palestinere som oppholdt seg for nær den israelsk-erklærte buffersonen langs grensegjerdet mot Israel, er blitt beskyttet av israelske grensevakter. For perioden 29. november-5. desember 2012 ble det rapportert at israelske styrker såret 14 sivile palestinere og drepte én person i disse grenseområdene.

Selv om det er en viss, relativ bedring av sikkerhetssituasjonen fra perioden før militæroffensiven til etterpå, er det verdt å understreke at forholdet er svært spent mellom Israel og Hamas, og at det er mange momenter som kan føre situasjonen ut av kontroll igjen. De nevnte radikale grupperingene kan tenkes å aksjonere militært mot Israel i en gitt situasjon, som de har gjort mange ganger tidligere. Videre fører Israels relativt harde linje

Respons Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012

med hensyn til å aksjonere militært mot individer som bryter forbudet mot å bevege seg i buffersonene, til spenninger som kan eskalere, dersom en palestinsk gruppe skulle komme til å besvare slike episoder.

Kollaboratørmistenkte

Som under tidligere konfrontasjoner mellom palestinerne og Israel, ble palestinere som er mistenkt for kollaboratørvirksomhet også under konflikten i november utsatt for overgrep. Palestinske medier rapporterte om sju palestinske fanger som satt fengslet i Gaza for å ha vært kollaboratører, ble hentet ut av fengslet og likvidert av maskerte menn. Nyhetsnettstedet Maan News publiserte bilder av et lik av en angivelig kollaboratør som blir slept etter en motorsykkle gjennom Gazas gater (Maan News 2012). Seks av de sju skal tidligere ha mottatt dødsdommer i den Hamas-kontrollerte domstolen i Gaza, mens den siste ikke var dømt. Hamas praktiserer fullbyrdelse av dødsstraff for kollaboratører, men disse drapene fremstår som utenomrettslige likvideringer, ifølge palestinske menneskerettighetsforkjempere (Maan News 2012).

Helsetilbudet

WHO presenterte i desember 2012 en rapport som ga en oversikt over hvilke utfordringer det palestinske helsevesenet sto overfor før og under krisen i november. Den poengterte at hovedutfordringen var mangel på essensielle medisiner, medisinsk utstyr og reservedeler (WHO 2012a). Det har vært en negativ trend hva angår medisintilgjengelighet det siste året, noe den siste krisen forverret ytterligere. Det understrekes at medisinmangelen er kronisk og alvorlig, og at den israelske embargoen hindrer tilgang til en del utstyr. Videre var det flere klinikker og sykehus som ble delvis ødelagt under krigen.

Grunnet mangler i helsetilbudet i Gaza, er det av vesentlig betydning at pasienter kan henvises for behandling utenfor Gaza. Etter regimeskiftet i Kairo er grenseovergangen Rafah fra Gaza til Egypt blitt mer åpen, og dermed har pasientbehandling i Egypt blitt et viktig alternativ til behandling i Israel. I perioden januar-november 2012 ble imidlertid hele 7607 pasienter fraktet via grenseovergangen Erez til Israel (for behandling i Øst-Jerusalem, Vestbredden, Israel eller Jordan), mens 2911 ble fraktet via Rafah til Egypt. Av pasientene som søkte om innreise via Israel i den samme perioden, fikk 89,3 prosent innvilget; 2,4 prosent ble nektet og 8,3 prosent ikke fikk svar i tide (WHO 2012b).

Status for blokaden

Ifølge våpenhvilen skulle det innledes samtaler om lettelse i den israelske blokaden av Gaza som har vedvart siden Hamas overtok makten med makt i 2007. Israel lettet noe på restriksjonene for fiskere, ved å tillate fiske lengre fra land enn før våpenhvilen. Men begrensningene som gjelder for innførsel av varer over grensen fra Israel, er ikke lettet på per medio desember 2012. Det betyr at det ikke er noen dramatisk endring i varetilbudet før og etter militæroffensiven. Beboere i Gaza by og Rafah som Landinfo har snakket med på telefon, forteller at varetilbudet er omtrent som før offensiven (telefonsamtaler med beboere i Gaza og Rafah 18. desember 2012). OCHA rapporterte at Israel under offensiven bombet dusinvis av smuglertunellene som forsyner Gazastripen med varer fra Egypt. De fleste av dem

Respons Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012

ble imidlertid reparert i løpet av kort tid, og smuglervirksomheten kunne dermed gjenopptas (OCHA 2012).

Hamas' status i kjølvannet av militæroffensiven

Hamas erklærte at våpenhvileavtalen som Egypt bidro til å forhandle frem mellom Hamas og Israel, var en historisk seier for Hamas og for palestinerne. Også blant israelske og internasjonale observatører var det en utbredt analyse at Hamas hadde styrket seg politisk som følge av konfrontasjonen med Israel og den påfølgende våpenhvilen (Hass 2012). Hamas mottok statsbesøk fra Tyrkia og flere arabiske land og under krisen, noe som ble tolket som en anerkjennelse av Hamas' rolle som *de facto* myndighet på Gazastripen. Palestinske medier kunne videre melde om spontane demonstrasjoner i Gaza hvor både Hamas- og Fatah-tilhengere feiret den palestinske "seieren" da våpenhvilen var et faktum, og det var klart at Israel ville avbåse en mulig militæroffensiv.

Den nye situasjonen synes å ha ført til en viss bedring i det tradisjonelt spente forholdet mellom rivalene Hamas og Fatah. Etter våpenhvilen kunne Hamas-sympatisører for første gang siden 2007 delta åpent i demonstrasjoner i flere byer på Vestbredden. I desember forhandlet Fatah med Hamas-myndigheten i Gaza om å arrangere en større markering for sine medlemmer for å feire Fatahs "Revolusjonsdag", 1. januar. Det har også i desember vært gjenopptak av forsoningssamtaler mellom de to partiene (Abusada, telefonintervju 18. desember 2012).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Benari, Elad (2012, 22. november). IDF Summarizes Operation: 1,500 Gaza Targets Hit. *Israel National News*. Tilgjengelig fra <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/162383#.UNKCC7ahAAdo> [lastet ned 20. desember 2012]
- Hass, Amira (2012, 22. november). Despite Gaza suffering, Hamas' status is on the rise. *Haaretz*. Tilgjengelig fra <http://www.haaretz.com/news/diplomacy->

Respons **Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012**

[defense/despite-gaza-suffering-hamas-status-is-on-the-rise.premium-1.479820](#) [lastet ned 20. desember 2012]

- [Israelsk UD] (2012, 28. november). *Rocket fire from Gaza and Palestinian ceasefire violations after Operation Cast Lead (Jan 2009)*. Jerusalem: Israel Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/Palestinian+ceasefire+violations+since+end+Operation+Cast+Lead.htm> [lastet ned 20. desember 2012]
- Maan News (2012, 29. november). Executed Gaza 'collaborators' were in custody before war. *Maan News*. Tilgjengelig fra <http://maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=543031> [lastet ned 20. desember 2012]
- OCHA, dvs. Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2012a). *The Monthly Humanitarian Monitor, October-November*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra <http://www.ochaopt.org/gazaesc.aspx> [lastet ned 20. desember 2012]
- OCHA (2012b, 26. november). *Gaza Initial Rapid Assessment Final report – 24-26 Nov 2012*. Øst-Jerusalem: OCHA. Tilgjengelig fra http://www.ochaopt.org/documents/gaza_initial_rapid_assessment_report_nov_2012_eng.pdf [lastet ned 20. desember 2012]
- PCHR, dvs. Palestinian Centre for Human Rights (2012, 6. november). *Weekly report on Israeli human rights violations in the occupied Palestinian Territory (29 Nov.- 05 Dec 2012)*. Gaza: PCHR. Tilgjengelig fra http://www.pchrgaza.org/portal/en/index.php?option=com_content&view=article&id=9092:weekly-report-on-israeli-human-rights-violations-in-the-occupied-palestinian-territory-29-nov-05-dec-2012&catid=84:weekly-2009&Itemid=183 [lastet ned 20. desember 2012]
- PCHR (2012, 22. november). *Weekly report on Israeli human rights violations in the occupied Palestinian Territory (14 -21 Nov. 2012)*. Gaza: PCHR. Tilgjengelig fra http://www.pchrgaza.org/portal/en/index.php?option=com_content&view=article&id=9045:weekly-report-on-israeli-human-rights-violations-in-the-occupied-palestinian-territory-14-21-nov-2012&catid=84:weekly-2009&Itemid=183 [lastet 20. desember 2012]
- PCHR (2012, 20. desember). *Weekly report on Israeli human rights violations in the occupied Palestinian Territory (13- 19 Dec 2012)*. Gaza: PCHR. Tilgjengelig fra http://www.pchrgaza.org/portal/en/index.php?option=com_content&view=article&id=9132:weekly-report-on-israeli-human-rights-violations-in-the-occupied-palestinian-territory-13-19-dec-2012&catid=84:weekly-2009&Itemid=183 [lastet ned 20. desember 2012]
- WHO, dvs. World Health Organization (2012a, 13. desember). *Initial Assessment Report Gaza Strip*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra http://www.who.int/hac/crises/international/wbgs/WHO_Initial_Health_Assessment_Report_Gaza_Strip_-_December_2012.pdf [lastet ned 20. desember]
- WHO (2012b, 18. desember). *Monthly Report November 2012*. Geneve: WHO. Tilgjengelig fra

Respons **Palestina: Situasjonen på Gazastripen etter Israels militæroffensiv 14.-21. november 2012**

http://www.emro.who.int/images/stories/palestine/documents/who_report_on_gaza_patient_referrals_nov_2012.pdf [lastet ned 20. desember 2012]

Muntlige kilder

- Mkhaimar Abusada, Professor i statsvitenskap, Azhar University, Gaza. Telefonintervju 18. desember 2012.
- Salah Abdel Ati, Independent Commission for Human Rights, Gaza. Telefonintervju 18. desember 2012.
- Beboer i Gaza (anonym). Telefonintervju 19. desember 2012.
- Beboer i Rafah (anonym). Telefonintervju 17. desember 2012.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.